

Ο Μπελογιάννης, το κομμουνιστικό φαινόμενο και η Δημοκρατία

Ο Μπελογιάννης υπήρξε ένα από τα πιο εμβληματικά πρόσωπα της κομμουνιστικής αριστεράς στην Ελλάδα. Εκπροσώπησε με τον πιο ιδανικό τρόπο τα πιστεύω και τις αρχές της κομμουνιστικής ιδεολογίας. Από αυτή την άποψη είναι επόμενο να τιμάται η μνήμη του και πολύ κατανοητό και σεβαστό να διαμορφώνεται ένας εκθεσιακός χώρος στην γενέτειρά του. Οι κομμουνιστές της Ελλάδας έχουν κάθε λόγο να τιμούν τις μεγάλες φυσιογνωμίες που σημάδεψαν την μακρόχρονη ιστορία τους.

Ωστόσο πρέπει να παραδεχτούμε ότι το κομμουνιστικό φαινόμενο, που κυριάρχησε στις πολιτικές εξελίξεις του 20ου αιώνα σε όλη την Ευρώπη, ανήκει πλέον στο παρελθόν. Ο κομμουνισμός για τον οποίο αγωνίσθηκε ο Μπελογιάννης δεν υπάρχει. Δεν υπάρχει πρώτα από όλα σαν ιδεολογικό κίνημα. Έχει εκπνεύσει. Μπορεί να υπάρχουν ακόμα κάποια κομμουνιστικά κόμματα, σαν θεματοφύλακες μιας παράδοσης, αλλά τίποτα περισσότερο. Το κομμουνιστικό κίνημα, σαν ένα ιδεολογικό κίνημα που αγκάλιασε εκατομμύρια ανθρώπους, είχε τα δικά του πιστεύω και τις δικές του αρχές. Οι κομμουνιστές είχαν συγκεκριμένη φυσιογνωμία, ηθική και δεοντολογία. Είχαν βαθιά συνείδηση της αποστολής και του χρέους, ανυποχώρητη στάση απέναντι στον αντίπαλο, όποιο κι αν ήταν το τίμημα. Η αυτοθυσία και ο θάνατος περιλαμβάνονταν στο τίμημα, η ζωή τους όλη ήταν αφιερωμένη στην υπηρεσία του κομμουνιστικού ιδανικού. Αποδέχονταν απόλυτα την ιεραρχημένη πειθαρχία που συχνά οδηγούσε σε οδυνηρές αλλά αποδεκτές αλλοτριώσεις, που αντισταθμίζονταν από την αίσθηση ή την αυταπάτη ότι έτσι υπηρετούνταν αποτελεσματικότερα ο μεγάλος αγώνας. Υπήρχε αφοσίωση στην συλλογική προσπάθεια και υπήρχε μια ιδιαίτερη αίσθηση της τιμής και της αξιοπρέπειας. Υπήρχε ένα ολόκληρο σύστημα απαράβατων αρχών και προκαθορισμένων συμπεριφορών. Όλα

αυτά υπαγόρευαν την στάση του Μπελογιάννη και της ηγεσίας του ΚΚΕ αλλά και την στάση του Πλουμπίδη. Όλα όσα συνέβησαν από την σύλληψη του Μπελογιάννη ως την εκτέλεσή του και την εκτέλεση Πλουμπίδη, κοντά δηλ. τρία- τέσσερα χρόνια, αποκρυπτογραφούν πλήρως το πλέγμα των αυστηρών δογμάτων και κανόνων που ρύθμιζαν την ζωή των κομμουνιστών. Ακόμα αποκαλύπτουν το ασύμβατο ανάμεσα στην ιδεολογική ταυτότητα του κομμουνιστικού κινήματος και την πολιτική εκλογίκευση που υπαγόρευαν οι μεταπολεμικές συνθήκες. Αυτό το ασύμβατο είναι που οδηγεί σε απλουστευμένες συχνά αναφορές, σε πολιτικά λάθη (της ηγεσίας πάντα).

Οι όροι αναφοράς στον κομμουνιστικό χώρο και στην ιστορία του πρέπει να τροποποιηθούν ριζικά στις μέρες μας. Η ιστορία πρέπει να αποδοθεί στις πραγματικές της διαστάσεις που είναι διαφορετικές από αυτές που έχει καταγράψει η μέχρι τώρα ιστοριογραφία. Πρέπει να ξαναδούμε τα γεγονότα, να ξεφύγουμε από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις. Να αφήσουμε τους κατατρεγμούς και τις διώξεις, από τη μια, και τις θεωρίες για τα συνεχόμενα λάθη της ηγεσίας από την άλλη. Όλη η μέχρι τώρα ιστοριογραφία αλλά και η τέχνη (λογοτεχνία , κινηματογράφος) κινήθηκε συμβατικά σε αυτά τα δύο επίπεδα. Ελάχιστα εντρύφησαν στην κατανόηση του κομμουνιστικού φαινομένου, στην ιδεολογική και πολιτική του συγκρότηση. Το απλοϊκό σχήμα των αγνών αγωνιστών από την μια και των λαθών που διέπραττε συνεχώς η ηγεσία από την άλλη έχει καταλήξει να αποτελεί το ερμηνευτικό σχήμα για όλη την ιστορία της Ελλάδας ακόμα και για τις τρέχουσες εξελίξεις. Τέτοιες μεγάλες συνέπειες είχε η συνεχής επανάληψή του. Έγινε το εθνικό ιστοριογραφικό μας κλισέ(για πάσα περίοδο και εποχή).

Τελευταία επιχειρείται και μια ανθρωποκεντρική (και ανθρωπιστική) προσέγγιση της περιόδου του εμφυλίου με ταινίες, θεατρικά έργα, και λογοτεχνικά βιβλία (με πρώτο διδάξαντα εδώ, πριν πολλά χρόνια, τον Καζαντζάκη με τους «Αδερφοφάδες») που πέρα από την εγκατάλειψη μιας μονομέρειας στην αφήγηση των γεγονότων (αρχίζει δηλ να λαμβάνεται υπ' όψιν και η άλλη πλευρά) ιστοριογραφικά προσφέρει πολύ λίγα πράγματα χωρίς να

υποτιμούμε την αναγκαία συνεισφορά της στην αποκατάσταση της αλήθειας.

Το κομμουνιστικό κίνημα είχε και μια συγκεκριμένη τοποθέτηση για την δημοκρατία. Για τους κομμουνιστές η αστική δημοκρατία ισοδυναμούσε με μια δικτατορία της αστικής τάξης. Κοινοβούλια, δικαιοσύνη, τύπος, μη κομμουνιστικά κόμματα, όλα αυτά υπηρετούσαν τα συμφέροντα της αστικής τάξης.

Ο Μπελογιάννης κι όλοι οι κομμουνιστές της γενιάς του αγωνίζονταν για λαοκρατία ή πιο συγκεκριμένα για την δικτατορία του προλεταριάτου. Για ένα σύστημα εξουσίας που επικράτησε σε όλη την ανατολική Ευρώπη. Ένα απόλυτα ανελεύθερο καθεστώς χωρίς στοιχειώδη ατομικά δικαιώματα και ελευθερίες.

Σήμερα η δημοκρατία είναι ταυτισμένη με τον πλουραλισμό και την ελευθερία της έκφρασης, με τον πολυκομματισμό και τον κοινοβουλευτισμό, με την ελευθερία του τύπου και συνολικά των μέσων επικοινωνίας. Το να αποκαλούμε τον Μπελογιάννη αγωνιστή της Δημοκρατίας πάει πολύ. Ποιας δημοκρατίας; Πρέπει να έχουμε συναίσθηση και επίγνωση των όσων λέμε και εννοούμε. Τι σχέση είχε ο άνθρωπος με την δημοκρατία.

Μήλιος Χρήστος